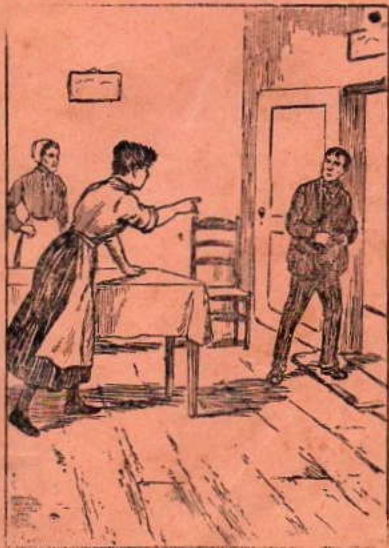

Een Moedig Meisje

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

Vierde druk.

EEN MOEDIG MEISJE.

I.

Lena Veldman woonde met haar ouders op een boerderij te Knokke. Maar nu was vader al een maand weg. Er woede oorlog. De Duitschers waren meester in België. De Belgische soldaten streden aan den Yzer. Daar lag nog een klein hoekje bij Nieuwpoort, Veurne, Poperinghe en Ieper, waar koning Albert heerschte.

Knokke lag dus in 't bezet gebied. Daar men hier bij de zee was en ook dicht bij de grens, toonden de Duitschers zich bijzonder streng. Op zekeren dag was boer Veldman naar Sluis gegaan. Sluis ligt in Holland. De Belgen mochten er van de Duitschers niet heen. Toen Veldman terug kwam, werd hij gevangen genomen. En nu zat de arme man in een kamp in Duitschland.

Moeder en Lena hadden daarom veel geschreid. Lena wilde nu dubbel haar best doen. Zij was achttien jaar. Ze kon goed werken. En dat moest ook. Op een hoeve is er veel te doen. En moeder

was nu wat ziekelijk. Ze had al eenigen tijd gesukkeld met een hoest. De Winter was vochtig en guur. En dan al dat verdriet.

't Was avond geworden. Lena zat in de ruime boerenkeuken te naaien en dacht aan haar gevangen vader. Immers voor hem vervaardigde ze warme kleeren, die hij tijdens den Winter ginder in het kamp van ellende dragen kon. Moeder was heel vroeg ter ruste gegaan.

— Ik moet even in de stal zien, zei het meisje.

Nog twee koeien stonden op stal: Roze en blare, Lena wierp voeder in den bak en spreidde wat droog stroo onder hun pooten. Dan sloot ze de stal en blies de lantaarn uit. Ze schrok. Hoorde ze geen gerucht? Ja, iemand vroeg zacht:

— Om de liefde Gods, help mij!

Dat was geen Duitsch maar eigen taal.

— Wie is daar? vroeg Lena en haar hart bonsde luid.

— Een Belgisch soldaat. Mag ik binnenkomen?

— Rap... langs hier, en het meisje duwde den jongen man door de deur.

Of hij binnen mocht komen? Een Belgisch soldaat, een van de eigen broederen! O ja, Lena wist het wel dat de bezetter geboden had vluchtende soldaten aan hem over te leveren... Maar alleen slechte menschen zouden dat doen.

— O, ik dank u zei de militair ontroerd.

Afgemat viel hij op een stoel neer. 't Was een infanterist, een piot, zooals 't volk zei.

— Hoe ver ben ik nog van Holland? vroeg de vluchteling.

— Een uur,

— Een uur maar... O, laat me wat rusten, dan ga ik verder! Als ik in Holland ben kunnen de Duitschers mij niets meer doen.

— Ge moet goed rusten, eten, drinken en dan slapen, hernam het meisje. Ge zijt hier thuis!

— Maar de Duitschers hebben me achtervolgd. Ik ben door een vaart gewommen.

— En zoo in uw natte kleeren blijven zitten! Neen dat kan niet zijn. 't Is om een zware ziekte op uw hals te halen. Ik zal u andere kleeren geven.

Lena ging in moeders kamer. De boerin sliep rustig. Ze had voor eenige uren haar leed vergeten. Stil opende Lena de groote ouderwetsche linnenkas en ze zocht ondergoed van haar vader uit. Dan nam ze ook bovenkleeren van boer Veldman. En ze dacht aan de afwezige... O, als vader eveneens vluchtte, zou hij dan ook niet dankbaar de hulp van goede menschen aannemen

Lena bracht de kleeren in een andere kamer en leide er den vluchteling heen.

Het meisje keerde naar de keuken terug. Ze zette water op en maakte koffie. Dan sneed ze brood.

Als burger verkleed kwam de soldaat terug.

— En nu maar eens goed gegeten, zei Lena. En boven is er een zacht bed voor u.

— Ik zou dezen nacht over de grens willen vluchten, antwoordde de jonge man.

— Neen, neen, dat mag niet. 't Is te gevaarlijk!...

Kom, eet eerst! Dan klappen we wel eens over hetgeen er u te doen staat.

De soldaat tastte toe en 't voedsel smaakte heerlijk.

— Nu ben ik een geheel ander mensch, zegde hij, toen hij verzadigd was.

— Maar van waar komt gij? vroeg het meisje. Of is het een geheim?

— Voor u niet! Ik kom van den Yzer, uit den slag. Gister nacht ben ik gevangen genomen. Ik zat met eenige kameraden op een vooruitgeschoven post. We werden door een Duitsche patroelje omsingeld en moesten ons overgeven want we stonden met zes tegenover zeker wel dertig. Ze namen ons mee tot aan Vladsloo en staken er ons in een school. Er waren meer gevangenen van alle kanten meegebracht. Ik vroeg naar achter te mogen gaan. Een soldaat moest mee. De arme bloed was ziek en op den koer kreeg hij een hevige hoestbui. Hij had het benauwd. « Goedenavond », zei ik bij me zelve en 'k liep als de wind door den hof weg, sprong over een haag en vluchtte over 't land. 'k hoorde wel roepen en schieten, maar

daar trok ik me niets van aan. Ik was de pijp uit. 'k Heb lang gemarcheerd... Ginder kende ik nog al wel den weg... 'k Ben van Torhout, dus uit de streek. O, 'k had zoo eens gaarne vader en moeder thuis gezien Maar 'k hoorde van een kennis, die buiten de stad woont en bij wien ik aanklopte, dat Thorhout vol soldaten was. Hij durfde me zelfs niet ontvangen, want hij had ook Duitschers in huis. Gelukkig sliepen ze. De kennis zou mijn groeten aan mijn ouders overbrengen. Ik trok in den nacht verder naar Brugge. 'k Geraakte voor dat 't licht werd nog tot ten Noorden van de stad. 'k Heb me heel den dag in een stroomijst verstoken. Toen 't rond vijf uur donker werd, marcheerde ik voort. Met burgerskleeren ware niet zoo gevaarlijk geweest. 'k Durfde nergens binnengaan om dat er overal Duitschers zaten...

Dan moest ik over een vaart zwemmen, De Duitschers moesten het bemerkt hebben, want ik hoorde hen roepen en vluchtte. Toch ontkwam ik.

'k Doolde verder en ik zag licht. Ik zeg: « Dat is een boer die naar zijn stal gaat. 't Is altijd goed als ge de menschen buiten hun huis kunt spreken, dan kunt ge vragen of er Duitschers in huis zijn. En zoo kwam ik bij u en 'k dank er den goeden God voor. Ik was af en half dood van kou en honger. En nu zit ik hier als een rentenier!

— Wat gaat ge nu doen als ge in Holland zijt?
— Naar Engeland varen en naar het front
weerkeeren.

De soldaat vertelde nog wat van den Yzer.
Maar Lena liet hem zwijgen en zei:

— We zullen er morgen verder over klappen.
Ik zie dat ge nu veel te moe zijt. Ge moet gaan
slapen en morgen hier blijven. En als ge u sterk
genoeg gevoelt zullen we u wel veilig over de
grens brengen.

Ze stak een kaars aan en wees haar gast den
weg naar boven. Dan ging ze bij moeder liggen
Moeder had van dat alles niets bemerkt. Ze sliep
rustig.

Lena was den volgenden morgen al weer vroeg
op. Ze stak de kachel aan en zette kóffie op.

— Moeder en de soldaat slapen nog. 'k Zal nu
maar gauw de koeien melken, zei Lena bij zich
zelve.

Toen ze in huis terug kwam, zat vrouw Veld-
man rustig bij de tafel een kop kóffie te drinken.

— Goeden morgen moeder, nu hebt ge toch
wel een langen nacht gemaakt, zei Lena.

— Ja, kind, ik sliep maar, en liet u werken.

— Nog maar eens goed op uw gemak houden
vandaag.

Maar moeder, zoo vast slaapt ge, dat ge niet eens
hoordet, dat we een gast hebben.

— Een gast?

— Boven in bed. Gisterenavond kwam hij. 't
is een Belgisch soldaat!

Het meisje vertelde wat er gebeurd was.

— Deed ik wel, moeder? vroeg ze dan.

— Of ge wel deedt! Natuurlijk Lena! 'k Peins
nu aan de moeder van dien jongen. 'k Wil in
haar plaats zijn zoolang hij in ons huis is.

Een man kwam in de keuken.

— Goeden morgen, groette hij.

— Dag Toon! zeiden moeder en dochter.

Toon kwam tweemaal daags om de melk, die
hij op 't dorp verkocht.

— Geen nieuws? vroeg Lena.

— Ja, er is weer wat gaande bij de Duitschers,
vertelde de bezoeker. Hun korf is verstrooid, als
bij onrustige bijën... Ze loopen met ernstige ge-
zichten. Ze peinzen dat er te Knokke een gevlucht
soldaat verborgen is.

Moeder en dochter keken elkaar aan maar ver-
rieden hun verassing niet.

Toon vertelde nog 't een en ander. Dan nam hij
zijn emmers op en vertrok.

— Wat gaan we doen? Vertrekken kan onze
soldaat zeker niet, want 't is klaar lichte dag en de
grens wordt goed bewaakt. zei Lena.

— Waar zullen we de jongen versteken? Ze
mogen hem niet vinden. Ze zoeken overal...
Wacht, 'k heb een gedacht!

De vluchteling kwam naar beneden.

— Dat is mijn moeder, zei Lena.

— Dan moet ik uw moeder ook hartelijk danken voor al die goedheid.

— Niet noodig, jongen, antwoordde vrouw Veldman. Ik ben nu uw moeder hoort ge. Maar we moeten oppassen. De Duitschers zoeken u.

De soldaat onstelde toen hij het nieuws hoorde.

— Dan moet ik vertrekken, zei hij. Ik mag u niet in gevaar brengen.

— Zijt ge niet wijs, jongen! hernam de boerin. Vertrekken om recht in hun armen te loopen, zeker! Ze zouden al te veel lachen. Wacht maar even. Zijn wij vrouwen niet sterk, slim kunnen we toch zijn. Kom eens mee!

Het drietal begaf zich naar de slaapkamer. De boerin zocht in een lã van een groote kast en haalde een oude, grijze pruik te voorschijn.

— 't Is goed als ge nooit wat weg gooit, zei ze lachend. 't Is nog een pruik van mijn grootvader. Die had een geweldigen hekel aan maneschijn op zijn hoofd en hij was toch zoo kaal als een bolle kaas. Grootmoeder moest een pruik te Brugge koopen. Daar ik nog altijd den goeden man voor me zie, zooals hij met zijn pruik op 's Winteravonds bij den haard ons zat te vertellen, kon ik nooit besluiten de pruik weg te gooien. En nu komt ze goed te pas. We gaan u een grootvader maken, dat is beter dan verbergen. Als ze met

honden komen, en we weten dat ze die hebben, wat geeft het dan of we u onder een karrevracht hooi steken!

Weldra zag de soldaat er een grijsaard uit. De pruik stond hem eerwaardig. Met bijna onmerk-bare grimeering was ook zijn gelaat dan van een anderen man.

— En als de Duitscher komt kruipt ge bij de stoof en speelt ge maar goed comedie! raadde Lena hem aan. Wat hoesten en brommen en klagen, net zoo'n oude grolpot!

— Ja, maar 'k heb er toch geen vrede mee, ik breng u in gevaar, zei de vluchteling weer. Laat me zoo vertrekken, niemand zal mij herkennen.

— En ge kent weg nog heg, sprak moeder. Ge zoudt niet ver loopen! Neen, ge vertrekt niet! Ik verbied het u, en ge moet gehoorzamen, want anders ben ik uw moeder niet meer. Hoe heet ge eigenlijk? 'k Ken nog den naam niet van mijn zoon!

— Arthur Lowage. Mijn ouders wonen te Torhout. Vader is er smid. O, als de oorlog gedaan is, en we hebben 't geluk nog te leven, moet ge ons zeker komen bezoeken.

— Dat zullen we vast doen, verzekerde moeder Veldman. En wat zijt ge van uw vak?

— Smid, gelijk vader.

De morgen verliep, zonder dat iemand de rust der hoeve stoorde.

Lena had het uniform niet vergeten. Ze pakte de kleederen in papier en deed alsof ze in den tuin spruitjes plukte. Maar ze dolf een put. Ze wierp er de uniform in en vulde de kuil weer.

II.

Even na den middag kwamen er Duitschers door de poort. Enkelen bleven op 't hof. Drie stapten onder 't geleide van een feldwebel binnen.

— Daar zijn ze! had Lena gewaarschuwd. En nu allen ons best gedaan!

Arthur Lowage zat ineengekrompen als een oud, afgeleefd mannetje bij de kachel.

— We komen voor een onderzoek, zei de feldwebel trots.

— Voor een onderzoek? vroeg Lena kalm. Van wat verdenkt ge ons dan?

— O, ge weet zeker niet dat wij een gevluchte Belgisch soldaat opzoeken?...

— Ik ga 's morgens niet naar de Kommandatur vragen wat nieuws er is!

De oude man bij de kachel kreeg een hevige hoestbui.

— Laat dien kerel zwijgen! riep de feldwebel nijdig. Ik kan me niet verstaanbaar maken!

— Mag mijn grootvader niet meer hoesten? vroeg Lena spottend. Ik weet dat de Duitschers

veel verboden hebben maar 't hoesten toch niet, hé?

— Och, waarvoor zijn al die woorden noodig! viel nu moeder Veldman in. Komt gij hier den gevluchten Belg zoeken? Wel, alle kamers staan open. Ik zal met u meegaan. Ook naar schuur en stal. 'k Ben er heel gerust onder. Kom maar!

— Waar gaat ge naar toe? vroeg de grijsaard angstig aan de boerin.

— Ik ga niet weg, vader. Blijf maar stil zitten.

— Ik ben benauwd van de soldaten. Gaan ze u meedoen?

— Neen, neen!...

De grijsaard stond op en volgde de vrouw en Lena, die voor den feldwebel alle vertrekken openden.

— Ik durf niet alleen blijven! kloeg hij.

En hij slofte door den gang en ging als een kind op de trap zitten wachten.

— Toe vader, ga bij de kachel! zei de boerin. 't Is hier koud en ge hebt al zoo'n zware valling.

— Mag ik bij hen blijven? vroeg Lena aan den feldwebel

— Ja wohl.

— Kom, grootvader, en ze nam den ouden man bij den arm en leidde hem terug naar de zetel.

De feldwebel keerde terug.

— Stal en schuur ook nog zien? vroeg de boerin.

— Natuurlijk, alles!

— Gaan ze u meedoen? vroeg de oude, weer onrustig.

— Neen, grootvader, sprak Lena sussend. Moeder komt dadelijk terug. Wees maar niet bang.

— De oorlog zit hem in 't hoofd, merkte een soldaat op. 't Is begrijpelijk! We leven in zulk een tijd. Was het maar gedaan! 't Zou voor alle landen goed zijn.

Moeder en de feldweibel keerden met de andere soldaten terug.

— Nu wil ik u gelooven, zei de aanvoerder. Ge weet wat ge doen moet, als een gevlucht soldaat aanklopt, hem onmiddellijk komen aangeven.

De Duitschers trokken af.

Toen barstte het drietal in een welgemeenden jach uit.

— En grootvader op en top! zei Lena.

— Ge hebt uw comédie goed gespeeld, stemde Vrouw Veldman toe.

— En gij beiden ook! sprak Arthur Lowage. O brave menschen, hoe zal ik u ooit kunnen danken?

— Bedanken? zei de boerin. Ik ben immers moeder zoolang ge in ons huis zijt.

— Neen, ge blijft hier zoolang wij 't noodig

oordeelen. Wij kennen 't dorp en de grens beter dan gij.

Het meisje schrok geweldig.

Men vernam dien middag, dat tal van burgers in de grensstreek lastig gevallen waren. Boeren die naar hun land vlak bij de grens gingen, moesten bewijzen wie ze waren. Sommigen, wier verklaringen niet voldeden, werden naar het dorp ge-

leid en pas na getuigenis van den burgemeester weer vrij gelaten.

De vluchteling bracht zijn tweeden nacht door op de hoeve.

Lena lag nog niet lang te bed toen zij gerucht meende te hooren. Neen, zij vergiste zich niet, de poort van de hofstede piepte. Vlug stapte ze uit bed, en trok het gordijn wat ter zij. Zou er een vreemdeling op 't erf zijn? Ze schrok, toen ze een gedaante langs de haag zag glijden. Die verdween weer. Lang lag ze hierover na te denken.

's Morgens zweeg ze over haar ontdekking, maar toch was ze onrustig.

Toen ze een boodschap ging doen stond er een jongeling bij 't hof. 't Was Michel Landuit, de zoon van een weduwe. Hij deugde niet veel. Hij was zoogenaamd koopman. Maar hij bezocht meer de herbergen dan de winkels. En nu zag men hem veel bij de Duitschers. Lena wist dat Landuit kwaad op haar was. Even voor den oorlog had hij gevraagd of zij met hem wilde trouwen. Trouwen zeker met een leeglooper en een halve dronkaard die wel een heele zou worden

En ze dacht nog aan geen trouwen.

— Lena, ik weet waar er een Belgisch soldaat verborgen zit, zei Michel Landuit nu.

Het meisje schrok geweldig.

— En ik weet ook, wie er zijn uniform in den grond heeft begraven... Ga maar zoeken, de klee-

ren liggen daar niet meer... Ik heb ze gehaald...

— En zijn ze bij u thuis vroeg Lena, nog meer verschrikt.

— Ja, Ge moet een volgende maal voorzichtiger zijn en geen klee ren verbergen bij klaren dage. Dat wordt gezien... En ik zag het...

— En 's avonds zijt gij er om gekomen?

En nu wist Lena, dat ze zich niet verbeeld had een gestalte te zien. Die gestalte was Michel Landuit geweest.

— Wat wilt ge nu eigenlijk? vroeg ze. De soldaat is in veiligheid.

— Dat kan zijn, maar gij hebt hem helpen ontvluchten.

— Ik vraag wat gij wilt?... hernam het meisje heftig.

— Wel, ik kan u verraden, maar dat doe ik niet... Ge zult met mij trouwen. Ik wil uw vriend zijn Lena, Zondag gaan we samen wandelen, dat alle menschen het zien!...

— En als ik weiger?

— Dan wreek ik mij! Ben ik niet zoo goed als een ander? Hier op 't dorp kunnen ze Michel Landuit niet verdragen, omdat hij geen lompe boer wil zijn maar stadsmanieren heeft.

— Dus, alle Knokkenaars zijn volgens u lompe boeren! Maar allah, spreken we daar niet van!! Hoe zoudt ge u wreken?

— Door u te verraden bij de Duitschers!

— En ge zegt dat zonder blozen! Ge zoudt naar de Duitschers loopen en hun vertellen, dat ik een van onze soldaten, een van uw eigen broeders heb geholpen? Bah, hoe laf, hoe gemeen laf!

— Ge kunt het vinden zooals ge wilt maar doen zal ik het! De uniform is in mijn huis. Daar in den hof heb ik de kleeren gevonden! En gij hebt ze er verstoken! Wilt ge naar Duitschland? Moet uw moeder alleen blijven?

Het arme meisje huiverde bij die gedachte.

— Wilt ge geld hebben om te zwijgen? vroeg ze.

— Geld, neen!... Zondag met me gaan wandelen. dat alle menschen het zien! En dan spreken we eens en 'k zeg u, dat we zullen trouwen. Ik ben niet de slechte jonkman, zooals ze me hier uitmaken...

Lena dacht even na.

— Geef me wat tijd om te bepeinzen. Michel, zei ze dan minder heftig.

— 't Is goed, maar van avond om zes uur, kom ik om 't antwoord. Ik wil geen neen hooren!

— Tot van avond dan... en zonder groeten liep Lena naar huis.

— Wat is er toch kind? vroeg vrouw Veldman, die wel zag, dat haar dochter een ongewone ontmoeting had gehad.

— O, die lafaard, die ellendige lafaard! barstte het meisje los.

Lena vertelde nu alles.

— O, ik mocht hier niet gebleven zijn hernam de soldaat. Ik zal me gevangen gaan geven. Anders wordt gij gestraft en ik wil niet dat ge aan dien lafaard toegeeft

— Neen, dat mag niet in geen geval! zei de dochter. Ik zal bij mijnheer Roem gaan.

— Ja, juist! hernam vrouw Veldman, als verlicht. Ga naar mijnheer Roem. Hij zal zeggen, wat we moeten doen.

Mijnheer Roem was een vriend van boer Veldman. Hij dreef handel. Hij had nu juist niets te doen. Met een jonkman, Dries, bracht hij brieven naar Holland en van Holland naar België. Dat waren de brieven van soldaten en soldatenfamilies. Zoo hoorden die toch wat van elkaar. Maar dat mochten de Duitschers niet weten.

Mijnheer Roem hoorde nu 't heele verhaal. Hij was kwaad op Landuit. Hij dacht wat na.

— Luister, zei hij dan. Dries zal den soldaat weg brengen. Van avond komt hij bij u. En we zullen dien verrader Landuit goed beet nemen.

Mijnheer Roem maakte een aardig plannetje. Lena moest er nog om lachen. En veel geruster ging ze naar huis.

Toen Michel aan de hoeve kwam, zei Lena:

— Als ge nog zin hebt, moogt ge Zondag komen.

— Ha, dat is goed. En ik zal zwijgen!

Dries was dus nu een briefdrager, een koerier. In vreedestijd werkte hij bij de boeren. 't Was een brave kerel. Hij hielp veel menschen. Hij had al zooveel soldaten en hun familie gelukkig gemaakt.

Nu zou hij Lowage helpen.

't Sloeg elf uur op het torentje van Knokke, toen Dries bij de hoeve aankwam. Hij merkte geen onraad en sloop dus naar de achterdeur. Stil hief hij de klink op. De deur was open. Dries stapte binnen. Lena kwam uit de keuken.

— Goed op tijd, zei ze verheugd. Hebt ge niemand gezien?

— Neen.

— Ge weet het van Michel?

— Ja, die deugniet!

— We zullen hem wel vast hebben. Kom binnen!

Dries zag Arthur Lowage en groette vriendelijk.

— Wilt ge me over de grens brengen? vroeg de soldaat. Zou het gaan?

— O, ja! Natuurlijk gevaarlijk is 't altijd, maar we zullen het wagen. Ik heb me wel eens in een gracht moeten rooien of rap beenen moeten maken, maar gepakt hebben de Duitschers me nooit.

En zoo sloeg voor Arthur Lowage het uur van afscheid. De jonge man was diep ontroerd. Tranen kwamen in zijn oogen.

— Menschen, zei hij, ik weet niet hoe het aan het front met me zal gaan, maar als 't vrede is, en ik kom te Thorout terug, dan zal ik me laten hoo-ren. Wat zijt ge goed voor me geweest!

— Kom, kom, wat zouden we anders gedaan hebben! sprak de boerin, die toch ook aan haar oogen pinkte.

— We zijn tevreden, dat we het hebben kunnen doen! verzekerde Lena!

Lowage drukte moeder en dochter de hand.

— Dat God u beware! zei vrouw Veldman. Ja, het zijn slechte tijden, maar eens komen toch weer de betere!

De twee mannen slopen heen. Ze zouden weer den omweg maken. Eensklaps zag Dries een gedaante. Hij begreep dat Michel op loer lag.

— Pas op en help me! fluisterde hij tot zijn makker.

Snel schoot hij naar de gestalte toe, en eer Michel — want hij was het — begreep wat er eigenlijk gebeurde, lag hij op den grond met Dries boven hem.

— Geen kreet, geen woord, of ge zijt dood! schuwde Dries. En tot Lowage fluisterde hij:

— Doe mijn halsdoek eens af!

In een oogenblik had Dries zijn gevangene den doek voor den mond gebonden.

— Houdt nu de wacht, hier, zet uw knie op hem en dit mes houdt ge klaar tegen dat hij zich verroert, hernam Dries tot zijn gezel.

Haastig liep hij naar huis terug en klopte voorzichtig op de achterdeur. Lena deed dadelijk open

— Is er verraad? vroeg ze ontsteld.

— Neen... neen... Gauw, geef een dik touw.

En hij vertelde wat er gebeurd was.

— Zou ik hem dooden? vroeg Dries. Anders verraadt hij ons allemaal.

— Neen, Dries! Geen moord... Neen, dat niet. Ge moogt niet, steek hem in 't varkenskot en zorg dat hij er niet uit kan. Dan vind ik hem morgen ochtend wel en laat dan alles aan mij over.

Lena haalde een touw en Dries spoedde zich weer naar buiten.

De gevangene kermde achter zijn doek.

— Stil zijn, waarschuwde Dries, of ik bind een heelen stroobussel voor uw mond! Zie, zoo, nu zal hij zich niet meer loswringen... We gaan hem in een goed kotje steken, waar hij maar thuis hoort ook... in den zwijnenstal. Help me... maar geen gerucht. Ze moeten 't binnen niet hooren, kamaaraad. De boerin is braaf genoeg, maar de dochter

schijnt dezen loeder beter te kennen dan we weten. Dries zei dit opzettelijk om Michel te misleiden. De gevangene werd in een leeg vak van het varkeskot op stroo gelegd. Dries verzekerde er zich er zich nogmaals van dat het doek goed voor den mond bevestigd was en sloot het deurtje.

— Van hem hebben we geen last meer, zei hij opgewekt. En nu weg!

De nachtelijke wandelaars slopen om het dorp heen. Zwijgend trokken ze voort langs donkere huizen en hoeven. De jongelingen ontmoeten geen patroeljes, en zonder avonturen kwamen ze nabij de grens. Later werd daar een versperring geplaatst. Thans was deze er nog niet.

— Nu is het op te passen, zei Dries. Er is daar al volk. Hoor, ze spreken! Leg u neer.

Beiden wierpen zich op den grond.

— Ze spreken Vlaamsch hernam Dries. Het zijn misschien ook vluchtelingen. Laten we voorzichtig nader kruipen en eens afloeren!

Ze bereikten de jongelingen. Het waren vluchtelingen. Dries stelde hen gerust en zei dat hij hen ook helpen zou.

Het groepje was verheugd over deze onverwachte, maar zoo welkome ontmoeting. Het sloot zich bij Dries en Lowage aan.

Eensklaps knalden schoten.

— Ze hebben ons gezien... allemaal rechtuit

loopen... in twee minuten zit ge over de grens! commandeerde Dries.

Een uit de groep gilde:

— Ik ben geschoten!

— Hij wankelde...

— Pak hem bij de andere hand! zei Dries tot Lowage, en samen sleurden ze den gewonde mee. Deze kermde en herhaalde maar, dat hij geschoten was.

Weer vuurden de schildwachten en de kogels floten voorbij de mannen.

't Was een wilde ren, door slijk en grachten, in den donkeren nacht. De schildwachten blijkbaar voorzichtig, omdat ze de sterkte van het groepje niet kenden bleven wel achter, maar schoten nog in 't wilde weg.

— We zijn er! riep Dries. Holland!

— Holland! juichte Lowage.

De gewonde was bewusteloos. Ook de anderen verzamelden zich, en 't bleek dat allen veilig over de grens waren.

— Jongens, dat heeft weinig gescheeld, zei hun gids. Ge zijt ook veel te onvoorzichtig geweest met dat luid babbelen. De Duitschers moeten iets gehoord hebben!

Nu, 't is goed afgeloopen.

Dries geleidde de vluchtelingen tot aan een herbergje. Het stond onder aan den Zwindijk, op de Hollandsche gemeente Retranchement.

Dries nam Lowage ter zijde en fluisterde:

— Nu moet ik weg. De menschen moeten niet weten welk werk ik doe. Dan babbelen ze er over. En zoo zouden de Duitschers het kunnen hooren. Klop hier. Daar wonen Ko en Louise, brave menschen. Ze zullen u allen binnen laten. En morgen gaat ge naar Oostburg. Daar is een Belgische konsul. Die helpt u verder. Gegroet.

Eer Lowage den moedigen jongen kon bedanken, was Dries verdwenen.

Dries ging slapen bij een boer, die wist wat hij deed. Den volgenden morgen begaf hij zich naar 't herberge. Lowage zou doen of hij hem niet kende.

— Ha, Dries, nu hebben ze de Duitschers een goeden toer gespeeld, zei moeder Louise lachend. Vijf mannen zijn er van nacht over gekomen.

— Zoo! vijf in een keer! riep de jongeling als verwonderd.

— Ja, en nog een dien we niet kennen. Hij moet toch uit de streek zijn, want hij wist den weg verdraaid goed! zeggen de andere. De Duitschers hebben er op geschoten!

— Toch geen dooden?

— Neen, maar een gekwetste, gelukkig niet erg. Hij ligt boven in bed. De dokter is er bij geweest en heeft den kogel uit zijn schouder gehaald. En hij zegt, dat de jongen na een dag of drie rust beter zal zijn.

Dries wist nu genoeg en ging weer heen.

IV.

Lena had dien nacht niet veel geslapen. 't Afscheid van Lowage, zijn vertrek en 't gebeurde met Michel hadden haar te veel ontroerd. Al vroeg was ze op, en ze besloot Michel nog maar wat in gevangenis te laten. Meisje verrichte haar gewone ochtendbezigheden. Een uur later nam ze een emmer voor de varkens en ging naar den stal.

— O! kreet ze, als hevig verschrikt. Wie ligt daar?

Landuit keek haar smeekend aan en kreunde achter zijn doek. Lena deed of ze wilde vluchten. Ze had, om schrik te veinzen haar emmer laten vallen, maar toch zoo, dat het voer in een afdeeling lag, waar een dikke zeug zat, die gulzig begon te slokken.

— Zijt gij dat, Michel? Maar hoe komt ge hier?

En een doek voor uw mond gebonden? Wacht ik zal een mes halen om de koorden los te snijden. Wie heeft dat gedaan?

Het meisje ging heen en kwam met een mes terug. Ze speelde haar rol voortreffelijk. Ze rukte den doek af en sneed de boeien door. Maar de

jongen was zoo stijf, dat Lena hem overeind helpen moest.

— Wat is er toch gebeurd? vroeg ze dan weer.

— Precies of ge 't niet weet! riep Michiel woedend.

Maar wacht, 'k zal u leeren mij bedriegen! De Duitschers moeten deze hofstede verbranden.

— En gij zoudt dat willen, gij een Belg? Ha, dat is laf! Ik mag u wel vragen, hoe ge hier komt!

— Zoo! Ge weet niet wat er gebeurd is? hernam Michel wat kalmer. Maar ge weet toch wel, dat er gister avond een man bij u gekomen is! Dat heb ik zelf gezien!

— Ja, dat is waar!

— En met tweeën zijn ze vertrokken. De tweede man was de weggedoken soldaat?

— Ja, En wat nu? Hebben ze u gezien misschien en u hier opgesloten... Dan moogt van geluk spreken, dat ze u niet vermoord hebben.

— 'k Wil gelooven dat ge er niets van wist. Ge zoudt me toch komen verlost hebben! Wie was de man die den soldaat is komen halen?

— 'k Heb beloofd het aan niemand te zeggen en 'k houd mijn woord. Vraag er dus niet meer naar...

— Ik kan u gaan verklappen. Ik kende de stem...

Ik had die toch nog gehoord.

— Is dat nu een jonkman, die Zondag met me

wil gaan wandelen, die alzo sprek! Maar 'k ga u eens wat vragen. Waar is de Belgische uniform?

— Thuis.

— Nu kan ik spreken als gij! Wat zoudt ge zeggen Michel, als ik nu eens dadelijk naar de kommandatur liep en vertelde: « Michel Landuit heeft den soldaat over de grens geholpen. Ga maar eens huiszoeking bij hem doen... Ge zult er de uniform nog vinden! »

De lafaard schrok. Toch antwoordde hij onbeschaamd.

— 'k Zou zeggen waar ik die uniform gevonden heb.

— En zouden ze u gelooven, Michel? Ha, zeggen is gemakkelijk. Maar gij hebt zijn kleeren. En als de Duitschers dan vragen, waarom hebt ge de uniform niet dadelijk bij ons gebracht, dan hadden we den soldaat kunnen vangen. Wat dan Michel? Ge zijt medeplichtig. jongen, zonder dat ge 't weet. Maar ik ga zoo laf niet zijn, op één voorwaarde: dat de uniform hier over een half uur is!

Michel dacht even na.

— 'k Zal ze brengen, beloofde hij.

De bloodaard vertrok.

— Moeder, ik heb hem al vast, zei Lena. toen ze in de kamer kwam. Ze verhaalde wat ze gedaan en gesproken had.

— Die kleeren moeten weg, vervolgde ze. Dan

is er geen bewijs meer. En ook Michel zal uit vrees voor zijn eigen vel zijn mond houden!

't Meisje maakte den oven aan, al moest ze vandaag niet bakken. Ze wierp kurkdroog hout op het vuur, zoodat het fel brandde. 't Duurde geen half uur of Michel was daar al met de uniform, geheimzinnig in een korf verpakt.

Hij zweette nog van angst, dat een Duitscher eens in zijn mand zou gekeken hebben.

Het meisje wierp de uniform in de vlammen. Na eenigen tijd lag er alleen maar asch meer in den oven. Lena schepte die bijeen en droeg ze naar den mesthoop. Dan maakte ze den vloer van den oven schoon.

— Kom binnen! zei ze tot Landuit.

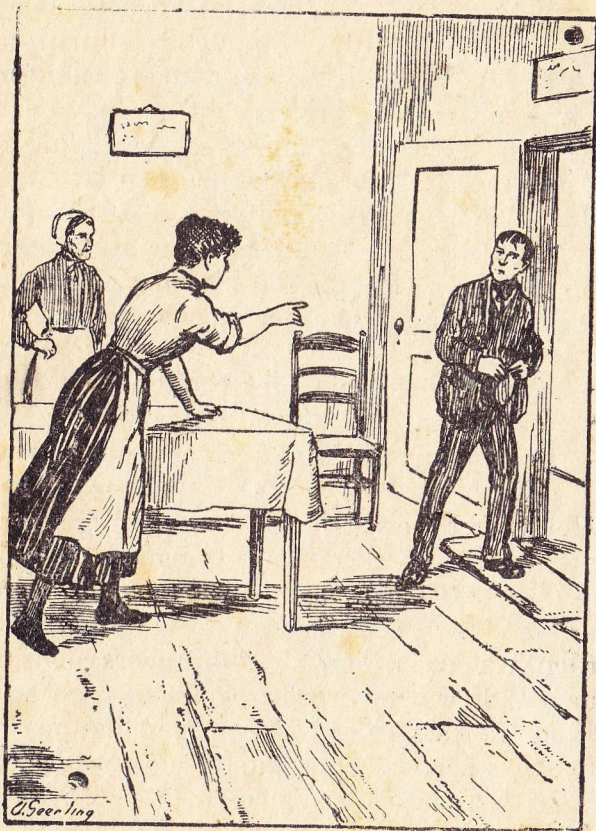
Wat verlegen trad Michel binnen.

— Dag, vrouw Veldman groette hij onderdanig.

Wel zei het meisje, ik moet eens eenige oogenblikken met u spreken. Tegen ons kunt ge niets meer doen. Mijn woord is zoo goed als dat van u, beternog. Burgers die met de Duitschers heulen, worden wel eens door de Duitschers gebruikt, maar ook door hen veracht. En ge zijt zelf schuldig voor de Duitschers, als ge gaat klappen! Ge hadt den soldaat zonder uitstel moeten veraden, ge hebt hem laten ontvluchten. Ge zijt in den nacht afwezig geweest en als de Duitschers dat weten, kunnen ze van alles denken... Zoo in uw

eigen belang, moet ge van de kommandatur wegblijven.

— 'k Weet het wel, Lena, maar waarom zegt

— O, lafaard, lafaard... (bladz. 29)

ge dat allemaal? vroeg Michel onthutst. We zijn nu toch goede vrienden.

— Goede vrienden? herhaalde het meisje verachtelijk. Ik met u?

— En Zondag, ge zei...

— Ja, ik moet tijd winnen. Hebt ge dat gepeinsd dat ik Zondag met u zou wandelen? 'k Zou kunnen dood vallen van schaamte. Ik wandelen met een lafaard die eigen volk wil verraden! Die soldaat is weg, hij is een held en gij zijt een Judas. Ga heen, kerel en komt nooit meer onder mijn oogen. Als een dief liept ge hier rond, om verraad te plegen. Mijn eigen vader zit gevangen en ik zou met u wandelen! O, lafaard, lafaard, hebt ge dan geen greintje eer meer?... Niets meer Weg van hier!...

Haar stem had getrild van verontwaardiging. Nu wees Lena de deur terwijl in haar oogen en op haar gelaat de gloed van fierheid lag.

En haastig droop Michel af, als een geslagen hond. Hij was woedend maar voelde zijn machteloosheid. Op behendige manier had Veldman's dochter hem de vrees in 't lijf gejaagd. Dries kwam den volgenden dag zeggen, dat Lowage over de grens was.

Vier jaren waren voorbij gegaan. De Duitschers moesten vluchten. De Belgische soldaten kwamen van den Yzer. Ook Knokke werd verlost. De menschen waren blij.

Den volgenden dag kwam een dier soldaten bij de Veldmans.

— Arthur Lowage! riep Lena.

En ja het was den jongen man die ze geholpen had. Uit Holland was hij naar 't front teruggekeerd. Nu hielp hij zijn land bevrijden. 't Was een prettig wederzien.

Lowage vertelde dat hij te Torhout zijn ouders ontmoet had. Ze waren nog gezond. Moeder en dochter verwachtten nu ook vader terug.

Lowage bleef een nachtje over. Ze spraken over al het gebeurde. Maar treurnis gevoelden ze toch ook. De goede Dries was gevangen genomen en te Brugge doodgeschoten. Lowage zei, dat hij zijn graf zou bezoeken.

Michel Landr't was uit Knokke vertrokken.

Den volgenden dag ging Lowage heen. Hij zou terug keeren.

— O, hoe blijde begroetten vrouw Veldman en Lena vader, toen hij een maand later uit Duitschland weer kwam. De boer was zwak en bleek. Maar onder de goede zorgen versterkte hij spoedig.

Na Nieuwjaar gingen moeder en Lena naar Torhout. De zoon Lowage was bij zijn ouders. Hij had zijn dienst geëindigd. De bezoekers werden hartelijk verwelkomd. En een jaar later werd het moedige meisje de vrouw van Lowage.

Van Landuit hoorde men nooit meer. Zijn moeder was van verdriet gestorven. De zoon doolde zeker ergens in den vreemde.

Lena ging te Torhout wonen. Ze was nu 't vrouwtje van een braven smid. In hun huis hing een groot portret van Dries.

EINDE.